KOIVISTON viesti

Nro 10 Lokakuu 2019 **Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien**

Tiijjät sie?

Silloko hakkapeliitat seurasiit porvoolaista kentraaliiaan Torsten Stålhandskee Saksamaal nii, et ”kalpa senko tulta löi ja vinkuen vaa lentel luo´it” ja ryösteliit katolissii kirkkoi ja juotteliit ratsujaan Weiksel-joe partahil, siihe aikaa alko Kustaa II:e Aatolhvi valtakunta saavuttaa suurvalla asema. Semperäst kuninkaa seuraaja, Ristiina-kuningatar, lähetti Suomee korkeimmaks hallitoherraks, kentraalkuvernööriks, reivi Pietar Raahe, kuka korotettii seuraavan vuon viel valtakunna rotsiks. Nykystä oikeusministerrii vastaava rotsi pankii heti Suomes tuulemaa - perustettii Turu Akatemia 1940, vaa muutama vuos Tarto yliopisto jälkee, ja pantii alul valtakunna postilaitos. Iha toisi ko muuval Euroopas, Ruotsi ja Suome postikulku perustu postitalompoikii ”armeijaa”. Nää ja höijjä kaks avustajjaan saivat helpotusta verotukseheen, eikä höi tarvint pelätä sotimaa joutumista "Narva mail, mis verta vuosi" ja muuvval Euroopas.

Nyt miul ois teilt nii paljo kysyttävvää, et oikee hävettää. Mut siint huolimatta uskallan kuiteskii kyssyy, et !) kui monnee päähaaraa Suome Tukholmast lähteneet postireitit jakautu? 2) Mis kaupungeis ol postikonttor sen haara varrel, mikä kulki Koivisto ohi? ja viel, et 3) Kuka ol Koivisto ensmäne ”postimikko"?

Siin onkii tietäjil tietolähtehii tonkimista! Mut ei hätiä mitiä, täs kisas ei raipoil roiskita eikä tuhkia tuuleen kylvetä - saap huoleti erehtyyki, vaik arvais väärinki. Mut se ois kyl hyvä kertoo, et mist sitä tietoo löyty ja kuka se sen tiijjon Viestil lähetti.

Martti Piela

Särkisalon kirkkopyhä

Teksti Riikka Salokannel ja Eija Tuominen, kuvat Eija Tuominen

Kukkien lasku Karjalaan jääneille vainajille. Risto Kitula ja Sirkku Miiluniemi.

Särkisalon kirkkossa rovasti Juha Hekkala ja Eija Tuominen.

Viimeinen jumalanpalvelus pidettiin Koiviston kirkossa sunnuntaina kesäkuun 11. päivänä 1944. Pian alkoi koivistolaisten evakkotaival 410 000 muun siirtokarjalaisen joukossa. Toisin kuin monesta muusta Karjalan pitäjästä olevat evakot, koivistolaiset sijoittuivat useammalle paikkakunnalle eri puolille Suomea. Hajanaiseksi muodostui myös Koiviston siirtoseurakunta.

Koiviston seurakunnan vt. kirkkoherra Mauno Koivuneva omaksui roolinsa ja tehtävänsä hajalleen joutuneen seurakunnan paimenena ja yhdysmiehenä. Koivuneva ratkaisi papillisen toiminnan haasteen kulkemalla evakkojen keskuudessa eri puolilla. Evakkopappina hän myös havahtui siihen, ettei kaikesta kulkemisesta huolimatta voinut pitää yhteyttä kaikkiin seurakuntalaisiinsa, mikä johti Koiviston Viesti lehden perustamiseen. Lehti perustettiin kirjalliseksi yhdyssiteeksi koivistolaisten välille, toimimaan johtotähtenä koivistolaisuuteen ja Jumalan sanaan. Kirjoituksissaan Koivuneva jakoi omaksumaansa kristinuskon näkemystään, kannusti koivistolaisia perinteen säilyttämiseen ja otti kantaa siirtolaisuusajan kysymyksiin.

Hajanaisen siirtoseurakunnanomat jumalanpalvelukset

Siirtoseurakunnan sakraalin jumalanpalvelustoiminnan jatkuminen oli ensisijaisen tärkeää. Siirtoseurakunnan tehtävänä Koivuneva piti paitsi koivistolaisten yhteen kokoamista myös tulevaisuuden uskoon rohkaisemista. Toimintansa alussa tukikohtana oli Saurun kappalaisen pappila, mistä käsin Koivuneva aloitti seurakunnallisen toimintansa Turun ja Salon ympäristössä. Hän solmi yhteyksiä sijoitusalueitten seurakuntien kirkkoherroihin. Hän kannusti koivistolaisevakkoja osallistumaan paikallisseurakuntien toimintaan, mutta samalla piti tärkeänä, että koivistolaiset kokoontuisivat oman seurakuntansa jumalanpalveluksiin.

”Kirkkotilojen antaminen siirtoseurakunnan käyttöön sekä paikallisten pappien avustaminen koivistolaisten jumalanpalveluksissa kertovat osaltaan siirtoseurakunnan ja paikallisseurakuntien välisestä mutkattomasta ja molempia osapuolia palvelleesta yhteistyöstä.” (Elias Majurin kirkkohistorian Pro-gradu tutkielma 2012))

Jumalanpalveluksia toimitti Koivunevan lisäksi paikallisseurakuntien papit sekä Koiviston kappalaisena toiminut Jorma Teräs. Esimerkiksi Särkisalon kirkossa pidettiin vuonna 1944 viisi koivistolaisten jumalanpalvelusta, vuonna 1945 kuusi. Vaikka varsinainen Koiviston siirtoseurakunta lakkautettiin 1951, on koivistolaisten jumalanpalvelusperinne jatkunut paitsi Koiviston juhlilla myös kirkkopyhinä. RS

Särkisalossa vietetty kirkkopyhää ainakin 40 kertaa

Lokakuussa Särkisalon koivistolaisten kirkkopyhää vietettiin nyt jo noin 40. kertaa. Jenny Nyman 93 v., joka on ollut yksi Särkisalon kirkkopyhän käynnistäjistä, osallistui tapahtumaan tälläkin kerralla. Muita Koivistolla syntyneitä oli paikalla ainakin Yrjö Mäkeläinen 96 v. ja Ahti Kaukiainen 88 v. sekä Mirja Berglund os. Kaukiainen.

Turun ja ympäristön koivistolaiset olivat lähteneet joukolla Särkisaloon. Ruska oli värittänyt maiseman Särkisalossa kuten koko matkan varren maiseman Turusta saakka uskomattoman kauniiksi.

Messu kauniissa saaristokirkossa oli koskettava. Rovasti Juha Hekkala oli pukeutunut perinteisesti Koiviston seurakunnan vanhaan messukasukkaan, joka tuo tilaisuuteen aina oman arvokkaan lisänsä.

Seurakuntatalossa kirkkokahvien lomassa ohjelmassa oli mm. Rauni Rokan musiikkiesityksiä, evakkoon lähdön muistelua sekä koivistolaisten sananlaskujen muistelemista. Tilaisuuden juontaja Marja-Liisa Kitula muistutti mieliimme koivistolaisten entisajan almanakan "juhannuksesta juhannukseen".

Koivisto Seuran puheenjohtaja Eija Tuominen kertoi tuoreet terveiset syksyiseltä Koivistolta. Tällä kertaa Eijan mukana Koivistolta tuli kirkkopetäjän käpyjä, joiden siemenistä yritetään kasvattaa kirkkopetäjän jälkeläisiä "Hurtenin kasvihuoneessa" Paraisilla. Viimeiset tiedot saatiin myös sankarihaudan kunnostushankkeen tilanteesta. Ahti Kaukiainen kehotti kaikkia, jotka eivät ole vielä ehtineet osallistua rahankeräykseen, osallistumaan keräykseen ainakin angervopensaan hinnalla. Kiitos Salon seurakunnalle ja Perniön ja ympäristön koivistolaisille.

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Korutonta elämää

Olen innostunut korujen käytön kulttuurihistoriasta. Osallistuin koruseminaariin, jossa kerrottiin muinaiskoruista ja vähän myöhempien aikojenkin korukulttuurista. Kaikki arkeologiset hautalöydöt, joiden esineistöstä tutkijat puhuivat, olivat tietenkin jostain muualta kuin Koivistolta, Eurasta, Kaarinasta.

Aikaisemmin osallistuin Äyräpääläisten tapahtumaan, jossa kerrottiin arkeologi Hannu Takalan tutkimuksista Karjalan Kannaksella. Koivistolla eivät Indiana Jonesit ole paljoa myllänneet. Ehkä olemme olleet liian rannalla, käytännössä ranta-alueet merenpohjaa vielä jääkauden jälkeenkin. Arkeologit eivät kai oleta Koivistolta hautapaikkoja löytyvän.

Mutta onhan siellä kuljettu. Varmasti vettä pitkin kulkeneitten, haaksirikkoutuneitten esi-isiemme tavaroita, esineitä, korujakin on merenpohjaan joutunut. Ne vain ovat arkeologian näkökulmasta aika hankalasti löydettävissä. Toisaalta vesireittien varrelle on kuljettu kaukaakin. Ja kaukaa on tuotu kauppatavarana kaikkea arvokasta, varmasti korujakin.

Myöhemmiltä ajoilta Hilma-tätini, käsityönopettajatar, on kertonut, että juhlapukeutumisessa, kansallispukujenkin kanssa on käytetty merimiesten mukanaan tuomia koruja. Juhlaan laitettiin parasta päälle.

Viipurilaisten koruista tiedetään enemmän. Ruotsin valtakunnassa 1700-luvun lopulla määrättiin kaikki hopeat leimattaviksi. Leimoissa oli mestari- ja vuosileimojen lisäksi kolme kruunua ja arvometallin puhtautta osoittava leima. Poikkeuksena oli Viipuri, jota määräys ei koskenut. Siellä koruihin leimattiin vain mestarin leima ja kaupunki. Suuri osa valtakunnan kultaseppien tilauskirjoista, jotka leimauksia varten oli lähetetty Turkuun, hävisivät kaupungin palon yhteydessä.

Viipurilaisen kultaseppä Langen tilauskirjat ovat kuitenkin säilyneet. Niistä löytyvät kaikki talonpoikien nimet, jotka koruja ovat morsiamilleen ostaneet. Lähes jokaisella kannakselaistytöllä oli herttasormus. Pelkästään Lang oli tehnyt niitä 25-vuoden aikana 21 000 kpl, rintasolkia 3000 kpl. Koruja ei ole säilynyt läheskään näin paljoa, sillä arvometallien kierrätys oli tavallista. Lähes kaikki asiakkaat toivat tullessaan vanhaa hopeaa korumateriaaleiksi ja aikanaan sitten nämäkin korut sulatettiin uusien korujen valmistusta varten.

Kenties jollakulla teistäkin on joku koru, joka on tehty mummon vihkisormuksista. Niitten kulta on voinut olla peräisin vaikka jostakin kultaseppä Langen valmistamasta korusta ja hänen korunsa puolestaan jostain vielä vanhemmasta, muodista poistuneesta korusta sulatetusta arvometallista.

Oma amatööritutkimukseni jatkuu. Minua kiinnostaa millaisia.

Hartaast´

Mietteitä ”Harjulan seljänteellä”

Kaisa Koivula

Pysähdyin hiljan ohikulkumatkallani Haralanharjun näkötornilla Kangasalla. Kyse on siitä harjusta, jota Topelius kuvasi ruotsiksi Kesäpäivä Kangasalla -laulussaan. Suomennokseen on jostain syystä otettu Harjulan seljänne ja järvetkin vaihdettu toisiksi.

Oli hyvin kaunis ruska. Tunsin itseni onnelliseksi saadessani katsella sitä tornista. Ruskan katseluahan ei voi merkitä kalenteriin eikä varata sille aikaa etukäteen. Joko osut sitä kokemaan tai sitten vain jatkat toimistoelämääsi kauneimman ruskan aikaan, koska et voi lähteä retkelle juuri silloin. (Vai voisiko elämäänsä väljentää siinä määrin, että pieneen ruskaretkeen olisi aikaa silloin kun ruska parhaimmillaan on?) Meidän ruskamme on vähän kuin japanilaisten kirsikan kukkiminen: se kestää vain muutaman hetken eikä ajankohta ole päivän tarkkuudella ennustettavissa.

Näkötornissa kuitenkin kerrankin olin oikeaan aikaan, oikeassa paikassa. Näkymät olivat hengästyttävän kauniita. (Saattoi kyllä torniin kiipeäminenkin osaltaan myötävaikuttaa hengästymiseen.) Itsestään alkoi mielessä soida: ”Oi taivahan pyhä Herra, sä Isämme armias! Ah kuink’ on sun maasi kaunis!” Sateinen sää korosti vihreitä sävyjä. Miten paljon vihreän ja keltaisen sävyjä onkaan ja miten ne voikaan yhdistää noin kauniiksi kokonaisuudeksi! Lisänä pieniä punaisia läikkiä siellä täällä. Tiedättehän te, kaikki ruskaa katsoneet.

Mieleeni tuli sitten sekin, että minä olen täällä ja koen tätä kauneutta. Ei kauneuden kokeminen ole itsestään selvää ollenkaan. On biologisesti ymmärrettävää, jos minulle tulee hyvä mieli syömisestä ja ruoan katselemisesta. Tai kukoistavan yrityksen huomaamisesta, koska se takaa minulle verovaroin tuotettavia palveluita. Mutta en oikein keksi, mitä biologista hyötyä on kauneuden näkemisestä (paitsi tietysti se, että mielihyvä on terveellistä). Kuitenkin kaikitenkin tulin vielä kiitollisemmaksi siitä, että minut on luotu niin, että voin tämän kaiken kokea: saan olla täällä ja melkein itkettää, kun kaikki on niin kaunista. Mietin, että tätäkö se on, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Että ihmisessä on jokin vastaanottorakenne Jumalan luomiskauneudelle. Että Jumala ja minä voimme olla vuorovaikutuksessa taiteen (=luonnon kauneuden) kokemisen kautta. Että hän halusi luoda itselleen keskustelukumppanin.

Elli
TORRI

s. 22.6.1930 Koivisto
k. 18.8.2019 Riihimäki

Levolle laske luojani, armias ole suojani
Jos vuoteeltain en nousisi, taivaaseen ota tykösi.

Kaivaten tytär perheineen, sukulaiset ja ystävät.

Siunaus toimitettu 7.9.2019 ja lämmin kiitos osanotosta.

KOIVISTON viesti

ISSBN 0780-1289
KUSTANTAJA:
Suomen Koivisto-Seura r.y.
Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.
Lehteen tarkoitetun ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.
Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.
Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.
Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:
studio@salokanneltoivonen.fi
Muussa tapauksessa paperikopiot, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:
Koiviston Viesti,
Riihelänkatu 28, 15810 Lahti
Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.
Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Tilaukset, osoite- ym. muutokset:
aina kirjallisena, mieluiten sähköpostitse Koivisto-Seura ry.n varapuheenjohtajalle
katarina.hovi@gmail.com
Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 36 e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 20 e.

Jäsenlehden postituksesta Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.
Pankkiyhteys:
Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja
Riikka Salokannel, 044 2312 422
koiviston.viesti@gmail.com
Kuvatoimitus ja taitto
Rami Toivonen, 0400 780 398

Imme̊a muistellen I

Aivan yllättäin, rakas siskoni,
Sisarussarjamme nuorin, Rauni Irmeli,
Matkalle viimeiselle sinut pois kutsuttiin
Matkailujohtajista Mahtavin Kaikkeuden
Oli matkasi mitannut, siksi sait kutsun sen.
Rakastettu olit parvessa sisarustes,
Soror optima inter sorores.

Martti Piela

Imme v 2011. Kuva: Kirsti Varis

Turun Kauppakorkeakoulussa kauppakirjeenvaihtajaksi valmistunut nuorin sisaremme valittiin 24-vuotiaana ensimmäisenä naisena, joka on koskaan tullut valituksi minkään suomalaisen kaupungin matkailutoimen johtoon, Turun kaupungin Matkailupäälliköksi. Jo seuraavana vuonna hän liittyi kansainvälisen Soroptimisti-järjestön jäseneksi ja päätyi lopulta jopa tuon arvostetun vapaaehtoistyötä harjoittavan ja naisten ja lasten maailmalla alistetun aseman parantamiseen tähtäävän järjestön johtajaksi asti; soror optima = paras sisar. Kuitenkaan se, millaiseen aikaan Imme syntyi ja millaisista oloista hän maailmalle ponnisti, ei mitenkään ennustanut valmiutta suuriin tehtäviin.

Imme siunattiin Turun Pyhän ristin Kappelissa lauantaina 14.9. Siunauksen toimitti seurakuntapastori Kristiina Friman ja kanttorina toimi Silvia Koski.

Muistotilaisuus pidettiin siunauksen jälkeen ravintola Hus Lindmanissa, jossa oli läsnä puolisensataa sukulaista, Soroptimistien ja muiden järjestöjen jäsentä ja ystävää.

Sukulaisten edustajana minä kerroin Immestä aivan hänen syntymästään asti.

Internetyhteyksien tultua minulla oli tapana vuosien mittaan lähettää Immelle niinkuin muillekin sisaruksilleni ja sukulaisilleni kirjoituksiani. Immellä oli vuorostaan tapana aina kiittää viesteistäni lyhyesti, joskus cum grano salis, pienen huomautuksen kera. Hänen syntymä- ja nimipäivinään onnittelin häntä tekstiviestillä jollain pienellä runonpoikasella. Immen viimeisenä syntymäpäivänä viime vuoden joulukuussa kirjoitin hänelle:

Onnea, mei Imme!

Lapsen parkaisuun heräsin.
Pahviseinän takaa se kuului, "Kammarin",
Isosisko miss' auttoi äitiä,
Uusin tulokas kun oli syntymässä
Jo ennestään suureen lapsilatraaseen.
Sinä, Imme, se olit - numero kymmenen.
Mitä odottaa saattoi hän elämältä,
Mitä tukea perheeltä rutiköyhältä?
Kuka uskonut ois', et joskus tyttö tuo
Vielä tiensä raivaisi Maailman Mahtajain luo
Ja auttajaks rientäisi aikanaan
Tytöille maihin hädänalaisen maailman
Sisarapua tarjoamaan?
Siihen ylti Mei Imme, Numero Kymmenen!
Paljon Onnea, Mei Imme!

Tv: Mara 1.12.2018

Vähän ennen juhannusta 1944 perheemme joutui toistamiseen astumaan evakkopolulle, kun olimme edelliskerran jälkeen ehtineet asua kotisaarellamme Koivistolla vain muutaman päivän yli vuoden.

Toinen evakkoreissumme suuntautui Perniöön ja sieltä edelleen Särkisaloon Hakkalan koululle. "Huutokaupassa" pienemmät perheet löysivät aika helposti uudet asuinsijat itselleen, mutta koska meidän perheessämme oli yhdeksän lasta, joutui kunta lopulta huolehtimaan asunnon hankkimisesta meille. Viimein koulun ruokala osottautui ainoaksi tarpeeksi tilavaksi huoneeksi. Sen "mukavuuksia" olivat korkea pystyuuni, 2-reikäinen puulämmitteinen Högforshella ja puulaatikko.

Kun syksyllä 1944 koululle saapui Yleisradion ja m.m. Suomen Kuvalehden ja Karjala-lehden väkeä raportoimaan evakoiden oloista, yksi reportteri ihmetteli äidille: "Missäs kaikki teidän kalustonne on?" Sanavalmis äitimme vastasi hänelle: "Täshä tää miu liikkuva kalustoi on!" ja osoitti lapsilaumaa ympärillään.

Päästyään "siviiliin" isä pystytti itseään ja äitiä varten vahvistetusta pahvista tehdyllä seinällä "kammarin". Meille lapsille hän nikkaroi laudoista muutaman laverin, jotka päiväsaikaan seisoivat eteisessä. Yöksi ne kannettiin sisään huoneeseen puupukkien päälle. Niille pantiin oljilla täytetyt paperipatjat ja tyynyt ja jostain oli saatu muutama viltti peitoksi.

Vuoden 1945 marraskuun viimeisen ja joulukuun ensimmäisen päivän välisenä yönä heräsin keskiyöllä lapsen parkaisuun. Koska joulu oli pian edessä, ensimmäinen ajatukseni oli: Nyt saa joku tytöistä joululahjaksi itkevän nuken! Heti seuraavassa hetkessä kaduin jo tyhmyyttäni: olsihan minun, joka kohta täyttäisin jo yhdeksän vuotta, pitänyt tajuta, ettei äidillä olisi varaa niin kalliiseen lahjaan! Ei ollutkaan, mutta hänellä oli paljon parempi lahja koko perheelle: Elävä Nukke!

Vastayntynyt, Imme, voitti alusta alkaen kaikkien sydämet. Kun hän puolivuotiaana nousi jaloilleen tukea vasten seisomaan ja ryhtyi kävelemään - koko ryömimisvaiheen ohittaen - jokainen oli vuorollaan kädet ojossa maanittelemassa häntä luokseen - "Tuo lelliks veikol… Tuo lelliks siskol…"- ja Imme taapersi nauraen maanittelijan avoimeen syliin. Tuo varhainen kävelemään oppiminen kostautui myöhemmin. kun hänen pienet säärensä lopulta näyttivät aivan hevosen längiltä - pieni kevätporsas olisi varmaan pystynyt livahtamaan "portista" läpi!

Isän sylissä Karjala-lehteä "lukien" Imme oli Isän suureksi iloksi jo keväällä oppinut näyttämään lehden logosta isot A-kirjaimet.

Jatkuu

– Puheenjohtajalt` itseltää –

Pyhäinpäivä on vainajien muistopäivä

Marraskuussa, vuoden pimeimpään aikaan vietettävä pyhäinpäivä on Suomessa hiljainen ja harras päivä, jolloin omaiset vievät edesmenneiden läheistensä haudoille kynttilöitä, seppeleitä ja kukkia.

Jumalanpalveluksissa muistetaan viime pyhäinpäivän jälkeen kuolleita seurakuntalaisia.

Pyhäinpäiväksi pyritään saamaan myös haudat kuntoon, istutetaan kanervat ja viedään havut haudoille.

Koivistolla vietettiin kesän lopulla erityistä hautausmaajuhlaa, paikalla olivat papit ja sadat seurakuntalaiset. Haudat pyrittiin laittamaan hyvissä ajoin etukäteen kuntoon ja martat olivat tässä puuhassa mukana järjestäen neuvojia työtä ohjaamaan. Elokuussa 1938 pidetyssä hautausmaajuhlassa oli paikalla kolme pappia ja noin 700 seurakuntalaista. Paikallisista arkkuliikkeistä ja kukkakaupoista sai ruusuja ja muita kukkia haudoille. Jos eläviä kukkia ei saatu, vietiin kreppipaperista tehtyjä tekokukkia. (Koiviston arkielämää, L. Rossi)

Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki on lähes jokaisella hautausmaalla. Niitä pystytettiin toisen maailmansodan jälkeen, koska omaiset eivät voineet vierailla luovutetun Karjalan alueelle haudattujen vainajien alkuperäisillä haudoilla.

Sytytä pyhäinpäivänä kynttilä läheisesi muistolle!

Löysin arkistostani Koiviston viestin no 1 lokakuulta 1944 Lukijoille -kohdassa oli kirjoitus:

"Nyt alkaa siis ilmestyä tämä koivistolaisten oma lehti, monistettuna ja vaatimattomana seurakunnan, kunnan ja kauppalan tiedoituslehtenä. Se tahtoo koivistolaisten yhdistävänä siteenä vaalia yhteisiä rakkaita muistoja, virkistää mieliämme ja jakaa tarpeellisia tietoja. Toimituksen osoite on koivistolaisten kirkkoherranvirasto ja konttori sekä "kirjapaino" kunnantoimisto. Pyydämme arv. lukijoita ilmaisemaan mielipiteitä lehden tarpeellisuudesta ja toivomuksia sen suhteen. Toimitus."

Koiviston viesti ilmestyi yhden kerran monistettuna ja sitten joulukuusta 1944 lähtien painettuna.

Huhtikuun numerossa I944 toimitus ilmoitti: "Tilanahtauden vuoksi on teksti ladottava tiheään. Ehkä nuoret lukijat auttavat lukemisessa heikkonäköisiä ja vanhuksia."

Toimituksen osoite oli Koiviston kirkkoherran virasto Perniö as. Vastaava toimittajana oli lehden perustaja vt. kirkkoherra Mauno Koivuneva.

Onnittelut Koiviston viestille 75-vuotisesta taipaleesta ja menestystä edelleen!

Eija Tuominen

Suomen Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
puh. 0400 244 290
tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
puh. 050 482 1240
katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Virpi Huhtanen,
Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo
puh. 0440 501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
puh. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
puh. 050 539 8693
mhongist@gmail.com

Johtokunta:
Virpi Huhtanen, Espoo
Jorma Simola, Lahti. 040 564 9341
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
Tuomo Kokkala, Kotka. 050 589 4443
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
Riikka Salokannel, Lahti. 044 2312 422
Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
Tuula Raukola, Kotka. 044 522 8098

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj.
Veli Sainio, 050 505 6676
veli.sainio@kolumbus.fi
Asiamies
Anne Markkanen, 0400 687 717
koivistosaatio@gmail.com

Pitäjäesittelyssä Koivisto ja Terijoki

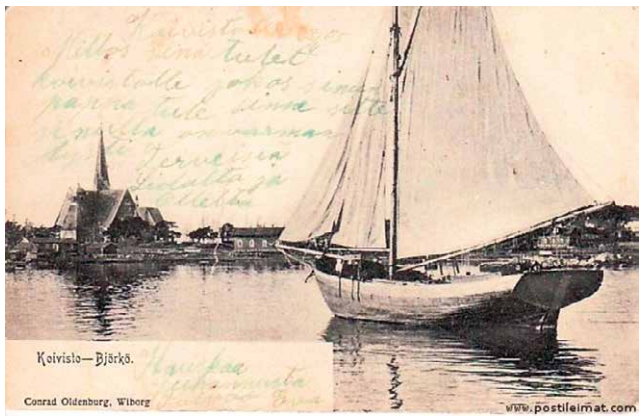

Suositut pitäjäesittelyt jatkuivat Karjalatalolla Käpylässä syyskuun lopulla. Syksyn ensimmäisessä pitäjäesittelyssä vuorossa olivat Suomenlahden rannikolla sijainnut Koiviston laivanrakennuspitäjä ja huvila- ja rantaelämästä tunnettu Terijoki. Pitäjäseurojen ja -säätiöiden edustajat kertovat pitäjien historiasta, luonnosta ja elinkeinoista. Koivistosta oli parisataahenkiselle yleisölle puhumassa Koivisto Seuran puheenjohtaja Eija Tuominen. Otsikkona oli Koivisto -muisto meren rannalta ja aloituskuvana tuo postikorttikuva laivasta ja kirkosta. Mainion vastaanoton saaneessa esityksessä oli 118 diaa, joista kuva 83. Terijoen esityksen piti Terijoki-Seura ry:n puheenjohtaja, joka esitteli paitsi seuran ja Teri-säätiön toimintaa myös Terijoella olevia muistomerkkejä. Myös Terijoen pitsihuviloitten esittely oli osa pitäjäesittelyä.

Pitäjäesittelyjä on pidetty Karjala-talolla jo useamman vuoden aikana. Niitä ovat olleet järjestämässä Karjalan Liitto, Karjalaisten Pitäjäyhdistysten Liitto ja Opintokeskus Sivis. Vuosittain esittelyjä järjestetään kuusi; kolme keväällä ja kolme syksyllä. Seuraavaksi vuorossa ovat 23.10. Sortavala ja Sortavalan mlk ja 13.11. Käkisalmi ja Ruskeala. Tuossa syksyn toisessa pitäjäesittelyssä esitellään Laatokan rannalla sijaitsevan Sortavalan vaiheita. Lisäksi aiheena Sortavalan maalaiskunta ja myös Valamon luostarisaari. Risto Voipio Sortavala-säätiöstä kertoo mm. kaupungin ja maalaiskunnan historiasta ja elinkeinoista sekä Valamon luostarisaaresta. Esittelyihin on vapaa pääsy.

Riikka Salokannel

Karjalatalolla kuultiin Koivistosta

Karjalatalon pitäjäesittelyissä olivat syksyn aluksi 25.9.2019 vuorossa Koivisto ja Terijoki. Nämä kaksi Karjalankannaksen lounaisrannikon pitäjää vetivätkin heimotalon juhlasalin tuolirivit täyteen laidasta laitaan.

Meidän Koivistomme rantoja ja elämää entisaikaan esitteli Suomen Koivisto-Seuran puheenjohtaja Eija Tuominen. Hän kertoili kuulijoille selkeässä esityksessään monipuolisesti Koivistosta eri näkökulmista niin luonnon otollisista olosuhteista syvän meriväylän äärellä saarissa ja mantereen puolella, asukkaiden elämästä ja elinkeinoista kuin sotatapahtumista, evakkoonlähdöstä ja uusista asuinsijoistakin. Esille tulivat kirkko urkujen valuuttasekaannuksineen siinä missä laivan lykkäjäiset ja raasselitkin. Eija mainitsi monia mukavia yksityiskohtia eri puolilta pitäjää, mikä näkyi mm. hänen esittämässään kuvassa, jossa ei sitten muita ollutkaan kuin Ratian miehiä, olivathan Ratiat yksi Koivistolle ominaisista suvuista. Koivistosta kerrottiin tietenkin myös uusin tilanne meneillään olevasta sankarihautahankkeesta, onhan Koiviston kirkko ympäristöineen tuttu monen muunkin karjalaisen pitäjän kotiseutumatkaajalle.

Koivistoa ja Terijokea yhdistää sijainnin ohella saman arkkitehdin, Josef Stenbäckin kätten töinä paikkakuntia edelleen koristavat kirkot. Kun väliaikakohvit oli hörpätty matkattiin aatosten siivin Terijoelle, jota esitteli aluksi Terijoki-Seuran puheenjohtaja Nina Sevón. Eri puolelle Suomea asutettuihin koivistolaisiin verrattuna Terijoen evakot asutettiin pääsääntöisesti Järvenpään seudulle. Koska Terijoki sijaitsi aivan rajalla, evakkoon lähdettiin jo aikaisemmin syksyllä juuri 80 vuotta sitten. Nina Sevón pohti, että Suomessa Terijoki tunnetaan yleisesti varsin hyvin luovutetun alueen pitäjistä. Tähän on eittämättä vaikuttanut vahvasti Terijoen kuulujen hiekkarantojen maine jo entisaikaan niin suomalaisten kuin venäläistenkin lomanviettopaikkana. Terijoki-Seuran varapuheenjohtaja Marja-Liisa Pohjanvirta lisäsi lopuksi lomaparatiisin tunnelmaan Terijoen pitsihuvilat, joista osan tarina jatkuu kunnostettuna vielä nykyäänkin. Joukosta löytyi mm. Jurkan näyttelijäperheen kesähuvila kuvineen ennen ja nyt.

Pitäjäesittelyt ovat Karjalaisten Pitäjäyhdistysten Liiton, KPYLin suunnittelemaa pitäjäyhdistysten ohjelmaa. Järjestelyjen taustalla toimivat Karjalan Liitto ja Opintokeskus Sivis. Pitäjäesittelyn sisältö pyydetään pitäjien asiantuntijan roolissa toimivilta pitäjäyhdistyksiltä, jotka ovat Karjalan Liiton jäsenyhdistyksiä. KPYL on muodostettu ns. pitäjien piirijärjestöksi runsas vuosikymmen sitten koordinoimaan ja organisoimaan luovutetun alueen pitäjäyhdistysten välistä toimintaa. Karjalan Liiton hallituksessa pitäjiä ja siten myös KPYLiä edustaa Koivisto-Seuran sihteeri Virpi Huhtanen, joka myös juonsi pitäjäesittelyn KPYLin puolesta. Mikäpä sitä voisi sydäntä enemmän lämmittääkään kuin oman äidin synnyinpitäjän esittelyn juontotehtävä.

Virpi Huhtanen

Vielä ehtii varata oman nimikko-osan Koiviston sankarivainajien muistomerkistä

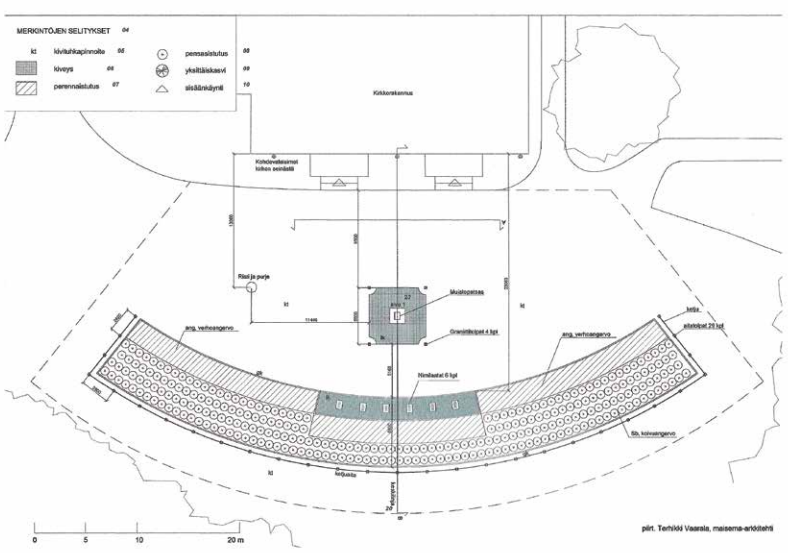

Valittavana on vielä seuraavat muistomerkin osat

Graniittiset aitatolpat yhteensä 29 kpl, 160 e kpl:
Vapaana meren puolelta laskien numerot 11-14 ja 21-29

Aitatolppien väliset rautaketjut yhteensä 28 kpl, 50 e kpl:
Vapaana meren puolelta laskien numerot 1-14 ja 16-26

Graniittiset nimilaatat 6 kpl, 1000 e kpl:
Vapaana meren puolelta laskien laatat 5 ja 6

Muistopatsas 2800 e, 1/4 osa 700 e
Kaikki osat vapaina

Angervopensaita 20 e kpl

Huom! Nimetyn muistomerkin osan ”lunastus” on lahjoitus, josta saa lahjakirjan muistoksi.

Rahankeräysasetuksen 4 § tiedot, jotka tulee ilmoittaa lahjoittajille, ilmoitetaan erikseen varaustilanteessa.

Nimikko-osan varanneille lähetetään lasku syksyn aikana. Saadut lahjoitukset ohjataan Suomen Koivisto-Seura ry:n rahankeräystilille FI46 1091 3000 3058 80 Viite 202112.

Lisätietoa ja varaukset
Eija Tuominen, puh. 0400 244290
tuominee@gmail.com

Sankarihaudan kunnostushankkeessa tapahtuu

Venäjältä saatujen tietojen perusteella hautausmaan kunnostus Primorskissa voi toteutua kahdessa vaiheessa syksyllä 2019 ja keväällä 2020.

Ensimmäisessä vaiheessa tehdään maansiirtotyöt ja muistopatsaan sekä nimilaattojen asennus alus- ja reunakivineen. Kaikkien kiviosien alle valetaan betonista perustus.

Muistomerkin osista muistopatsas ja nimilaatat alus -ja reunakivineen ovat valmistuneet Viipurissa ja odottavat kaiverruksia ja asennusta. Kaiverrustyön tekee suomalainen kaivertaja Venäjällä todennäköisesti loka-marraskuun vaihteessa.

Toisessa vaiheessa keväällä 2020 asennetaan aitapylväät ketjuineen sekä istutetaan angervopensaat.

Rahankeräys on lähtenyt liikkeelle hyvin ja koossa on noin puolet tarvittavasta summasta. Tähän ”koossa” olevaan summaan on otettu huomioon jo luvatut avustukset, jotka eivät kaikki vielä näy keräystilillä. Sankarihaudan kunnostuksen kustannusarvio on noin 60 000-70 000 e.

Tarvitsemme vielä lisää lahjoituksia. Kaunis kiitos jo saaduista lahjoituksista.

Eija Tuominen

Otto Oiva Oltermanni Ostrobotnialla osoitettiin

Terttu Ravi

Koiviston kirkon kauppalassa syntynyt Otto Virkki JR7 veteraani Imatralta sai Tyrjän rykmentin Oltermanni -sauvan vuodeksi haltuunsa. Ensimmäinen saaja oli veteraani Unto Poutala Espoosta,joka nykyisin asuu Kaunialan sotavammasairaalassa ja täyttää lokakuussa 101 vuotta. Viime vuonna sauvan sai haltuunsa viimeinen Mannerheimristin ritari Tuomas Gerdt, joka välitti terveisensä juhlaväelle.

JR7 perinnepäivää vietetään perinteisin menoin aina syyskuun neljäntenä päivänä.

Ohjelmallisen lounastilaisuuden jälkeen seuraa seppeltenlasku Hietaniemen hautausmaalla. Otto veteraani oli laskemassa seppelettä marsalkka Mannerheimin hautapaadelle ja koivistolaisjuurinen allekirjoittanut sankarivainajien muistomerkille. Oman seppeleensä sai myös jalkaväenkenraali Adolf Ehnrohtin hautapaasi. Varusmiessoittokunta juhlisti tilaisuutta upeilla soitoillaan.

Oton ja allekirjoittaneen ystävyys alkoi kun molemmat asuimme Haminassa. Tapasimme myös vuosittain Koivisto-juhlilla. Viimeksi tapasimme joitakin vuosia sitten Koiviston kirkolla ja niihä se o, jot ko ystävät toisiaa tapajaat vaik yle harvoinkii ni ne välvuuet ain siint välit katoovat. Oton kotitalo sijaitsi lähellä rautatieasemaa ja lienee vielä pystyssäkin.

Ostrobotnialla Otto kertoi sota-ajan ilmavalvonnastaan Koiviston kirkon tornissa. Synnyinseutu on aina muistoissa ja mielessä ja kotikirkon rannan laineidenliplatus antaa elämälle kauneinta säveltään.

Jos kaik hyväst männööt ni saatetaa Oton kans tavata vaik ens kesän juhlil Koivisto kirkol. (Otto aina ihastel miun punasia korkokenkiä, mut niillä en ennää pysty kävelemään).

Pokaali jäi haveeksi

Osana Äyräpään kotiseutupäivää kilpailtiin karjalaisjoukkueitten mölkynheiton Salmenkaita cupin voittopokaalista. Koiviston joukkue haastoi järjestäjät, mutta jäivät jaetulle toiselle sijalle yhdessä Äyräpään kakkosjoukkueen kanssa ykkösten voittaessa. Kilpailu käytiin Lahden historiallisen museon puistossa. Kuvissa argeologi Hannu Takala upean voittopystin kanssa.

Koivistolaisista heittovuorossa Anja Kontto Juho Tuulen kannustaessa. Punaisessa Äyräpään joukkuepaidassa arkkitehti Hannu Pyykönen, joka ennen peliä luennoi Äyräpään kirkosta.

Terveisiä Mäntsälän Koivistolaisten elokuisesta tapaamisesta 22.8.2019 Pitäjäntuvalta

Pitäjäntuvalla kokouksen pitäjät istuvat toisessa tilassa. Me kohvinhörppääjät toisessa. Siinä pohdittiin miten sopivaksi paikaksi Pitäjätupa pieniin tilaisuuksiin on. Kahvipöytä katettuna vieressä. Ulkosalla grilli makkaranpaistoa varten.

Miull tulkii mielee mishä nää koivistolaiset kokootu ku ei olt oikee mittää julkipaikkaa. Alkuajosta ei tuntunut olevan mitään tietoa. Taisi olla päällimäisenä katto pään päälle saamisessa ja omankodin, tilan rakentamisessa. Naapurien kanssa tietysti päivittäin jotain pohdittiin.

Myöhemmin kun tilanne oli vakiintunut niin Kyytsösen Lilja muisteli, että toisii kottii sitä mäntii ja vietii tietys tarjottavvaa tai jottai. Hevoseelha sitä pitemmäl ku Ohkolaakii. Mukaviiha ja tärkeitäkkii nää tapaamiset olliit. Lähempii kottii mäntii mite millokkii.

Mieleeni juolahtikin, et olisiko kellään muistikuvia noilta ajoilta tapaamisilta ja vaikka miltä se tuntui, mitä oli tarjolla jne. Josko Koiviston Viesti haluaisi tätäkin aihetta lehteen painaa.

Itse tuo ilta päättyi makkaran paiston ohessa turinoimiseen.

Olihan täältäkin Kotkan juhlia järjestämässä. Mielestäni Kotka on hieno kaupunki. Kiitokset järjestäjille.

Ritva Salonen
Mäntsälä

Veskiven Alen jalanjäljillä Saaarenpäässä

Elokuisena perjantaiaamuna matkanelikkomme Marja Matikka, Mikko Maunuksela sekä Hanna ja Ville Vilja suuntasimme matkamme kohti vanhaa Koiviston kauppalaa.

Tarinan kirjoitti Veskiven Alen pojan tytär Marja

Pullin talo.

Marja Matikka ja Ville Vilja Veskiven Alen saunan edustalla.

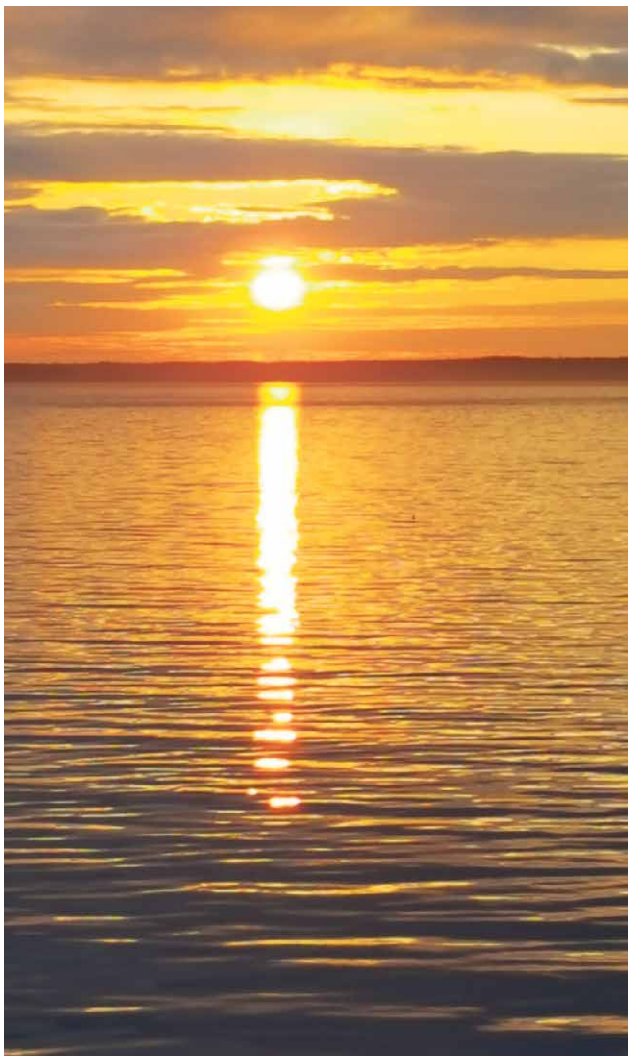

Aurinko laskee Koivistolla Piisaaren taakse.

Olimme Tuomisen Eijan järjestämällä matkalla. Rajan ylitys Vaalimaalla sujui mallikkaasti ja matka jatkui Viipurin-Humaljoen kautta Koivistolle. Siellä tutustuimme vanhaan Koiviston kivikirkkoon ja sen yhteydessä olevaan maakuntamuseoon. Vuosien saatossa kirkko oli kokenut kovia ja sen kunnostus oli vielä kesken. Tuomisen Eija kertoi sankarihautahankkeesta ja sen nykytilanteesta. Yövyimme Mannolassa, hotelli oli samalla tontilla kuin Mannolan vanha koulu. Maittavan iltapalan jälkeen menimme ihailemaan Piisaaren taakse laskevaa ilta-aurinkoa.

Lähtösatamassa lauantaiaamuna oli passin sekä rajaseutuluvan tarkastus. Siirryimme paikallisen rajavartiolaitoksen veneellä kohti Koivusaarta ja Saarenpään kylää. Rantauduimme lähelle entisen osuuskaupan laituria. Osuuskaupan laiturista ei ollut enää jäljellä kuin puoliksi luhistunut arkku ja joitakin tolppia. Löysimme vanhan osuuskaupan, tosin siitä ei ollut jäljellä kuin kivijalka ja rappuset. Seuraavaksi lähdimme etsimään isäni kotitaloa. Paikka oli nimeltään Veskivi. Meillä oli mukana käsinpiirretty karttaluonnos alueesta. Ville toimi kartanlukijana ja matka jatkui kävellen hiekkatietä pitkin kohti kartalla olevaa taloa nro 52. Alueella oli useita ennen sotia rakennettuja taloja. Villen loistavan suunnistuksen ansioista löysimme perille helposti.

Hetki oli ikimuistoinen ja koskettava, kun minä ja Ville kävelimme isäni/Villen vaarin Mauno Matikan lapsuudenkodin pihamaalla. Totesin Villelle, että tuossa saunassa isäni on varmaan syntynyt. Näitä maisemia hän on rappusilta katsonut ja monet leikit pihalla juossut. Isä muisteli, että talvisotaa pakoon lähtiessä häneltä jäi omatekemä vene yläkerran ikkunan laudalle. Isä oli 10-vuotias evakkoon lähtiessään.

Ennen sotaa taloa isännöi äijäni Aleksanteri Matikka (Veskivi Ale) ja mummoni Maija-Liisa (os. Jaakkola, ent. Kana). Perheeseen kuuluivat lisäksi setäni Veikko, Erkki, Uuno, tätini Elvi, Rauha, Iida, Liisa ja Laura. Äijän talo oli Matikan suvun kantatila. Äijä oli ammatiltaan laivuri ja hänellä oli 2-mastoinen purjelaiva Vega.

Sulo Jukanan kirjassa Honkalaivat ja halkolastit; Koivisto II 1975 äijä kertoo seuraavaa: *”Juu kyl mie oon iha laivakippar, Itämere laivuri paperitkii miul on. Vaik en mie mittää merikoului oo käynt, ko miul ol muuta purjehtusta nii paljo, ni mie sain merekulkuhallitukselt Itämere laivuri paperit. Ammatiltain mie oon niiko Itämerelaivur”.*

Äijän talo paloi 2000-luvun alun tienoilla. Tontilta löytyivät vielä talon rappuset ja kivijalka. Sauna ja navetta olivat äijän rakentamia ja ajan hammas oli niitä purrut. Paikalle oli rakennettu uusi talo. Taloa pitää kesäpaikkana pietarilainen liikemies. Hän ei ollut nyt paikalla, mutta oli varmaankin lähiaikoina käynyt, koska pihan heinä oli vasta niitetty. Lähellä rantaa ”vanhalta” paikalta löytyi äijän lähdekaivo. Kaivo oli kunnostettu ja siellä oli myös vettä. Katseeni siirtyi rantaan ja Koivistonsalmea kohti. Ajattelin, että missähän äijän Vega-alus oli ollut ankkuroituna.

Äijän naapurin nuori mies Uuno Pulli kosi Elvi-tätiä. Niinhän siinä kävi, että Elvi suostui kosintaan ja meni Pullille miniäksi. Heille syntyi Saarenpäässä neljä lasta: Pertti, Paula, Leena ja Kirsti. Nuorimmainen Martti syntyi evakkomatkalla Iitissä. Pullin serkkujen syntymäkoti oli edelleen pystyssä (talo nro 109) Lautamiehen rannassa. Talo on jaettu kahteen eri huusholliin. Toinen pääty oli maalattu siniseksi ja toinen pääty oli maalaamaton. Tontilla oli asuinrakennuksen suuntainen pitkänomainen kallellaan oleva ulkorakennus, jonka kurkihirsi oli notkahtanut. Pihassa oli karviaismarjapensaita ja valkeaa perennaa, liekö Elvin ja Uunon aikaisia istutuksia. Tontin reunasta löytyi myös kellarin näköinen rakennelma, joka sekin oli jo parhaat päivänsä nähnyt. Tuomisen Eija kertoi, että jatkosodan aikana, ennenkuin Pullit palasivat takaisin kotiin Saarenpäähän, talossa järjestettin ns. salatansseja. Paula kertoi, että heidän palatessaa talossa pidettiin poikien veistoluokkaa.

Aurinkoinen poutasää ja tyyni Koiviston salmi kruunasivat matkamme. Mieleni oli täynnä ajatuksia: Nyt tiedän missä juureni ovat. Nyt olen nähnyt paikat, missä isäni lapsena leikki, nyt tiedän missä äijän kaivo on. Näin Pullin serkkujen kodin. Tunnen myös reitin osuuskaupalle. Yhtä asiaan en kuitenkaan löytänyt. Missä on ”Veskivi”? Veskiveen liittyen isälläni oli siihen oma tarinansa. Se jääköön kuitenkin meidän Veskiven Alen jälkeläisten tietoon.

Nyt tiedän missä juureni ovat. Nyt olen nähnyt paikat, missä isäni lapsena leikki, nyt tiedän missä äijän kaivo on.

KOIVISTON AUTO
www.koivistonauto.fi

Koivisto Panssarilaiva Väinämöisen tukikohtana vuosina 1957-1958

Mitä ihmettä! Pitikö Väinämöinen, laivastomme tulivoimaisin alus Koivistoa tukikohtanaan 1950-luvulla?

Hannu Veijalainen

No ei. Kyseessä oli Rannikkopuolustuspanssarilaiva Vyborg. Ei otsikon väite kuitenkaan aivan puuta heinää ole, koska laiva oli meidän entinen Väinämöisemme. Nimittäin.

Väinämöinen jouduttiin luovuttamaan vuonna 1947 Neuvostoliitolle yhtenä suorituksena välirauhansopimuksen edellyttämistä ns. saksalaissaatavista. Maaliskuun 25. päivänä laivan tankoon nostettiinkin Neuvostoliiton laivastolippu.

Huhtikuussa alus liitettiin 8. Laivaston 104. Saaristoalusprikaatiin, luokiteltiin rannikkopuolustuspanssarilaivaksi ja sai nimen ”Vyborg”. Heinäkuussa laiva siirtyi Porkkalan vuokra-alueelle, jossa se oli vuoteen 1953.

Vuosittain alus liikkui Suomenlahdella. Merkittävin matka oli sen osallistuessa 7.11.1947 Lokakuun vallankumouksen 30-vuotispäivän laivastoparaatiin Nevalla ollen kaikessa lippukomeudessaan ankkurissa Luutnantti Schmidt`in sillan yläpuolella Leningradissa.

Helmikuussa 1949 Vyborg muutettiin monitoriksi luokitelluksi tykistöalukseksi ja sitä ilmeisesti käytettiin sekä rannikkopatterina että tulitukialuksena.

Neuvosliitolla oli toisen maailmansodan päätyttyä vain yksi alus, jolla oli Vyborgia järeämmät tykit, Talvisodan aikana Saarenpään linnaketta rankasti moukaroinut Oktjabrskaja Revolutsija. Tämä poistettiin alusrekisteristä 1956, jonka jälkeen Vyborg oli heidän Itämeren laivastonsa tykistöltään järein alus.

Loppuvuodesta 1952 laivaa remontoitiin Kronstadt`in Laivatehtaan Mitrofanovin tokassa. Tämän jälkeen sillä oli useita siirtoja prikaatista toiseen ja myöhemmin neljä vuotta kestänyt remontointi.

Nyt tulemme meitä koivistolaisia kiinnostavaan kohtaan. Vuosina 1957-1958 Vyborg`in ”manööveritukikohtana” oli Primorsk.

Tänä aikana mielenkiintoisin on aluksen toiminta maihinnousuharjoituksessa Karjalan kannaksella. Historian saatossa Koivisto on usein mainittu mahdollisena maihinnousupaikkana. Kesäkuussa 1790 Kustaa III:s suorituttikin 3000 miehen voimin maihinnousun Koivistolle ja 1914 venäläiset saksalaisten maihinnousua pelätessään evakuoivat Koiviston saarien asukkaat mantereen puolelle.

1950-luvulla maihinnousua ei kuitenkaan harjoiteltu meidän entisen kotikuntamme alueelle, vaan Stirsuddenin niemeen, entiseen Seivästöömme, lähelle Stirsuddenin/Seivästön majakkaa. Harjoituksessa Vyborg toimi maihin nousevien joukkojen tulitukena.

Panssarimonitorien aika alkoi olla ohi ja niinpä myös Vyborg otettiin 1950-lopussa Kronstadtin

Vuosina 1957-1958 Vyborg`in ”manööveritukikohtana” oli Primorsk.

tukikohdan tokkaan ja valmisteltiin säilöttäväksi eli ”koipussiin”.

Vuonna 1960 Laivaston pääesikunnassa suunniteltiin aluksen romuttamista, mutta ajatuksesta luovuttiin ja laivaston komentaja Gorshkov esitti saman vuoden maaliskuussa laivan palauttamista Suomelle. NKP:n sihteeristössä ehdotusta käsiteltiin heinäkuussa. Päätöstä lykättiin eikä asia ilmeisesti enää tullut myöhemmin esityslistalle.

Nyt tuli meidän entinen kotiseutumme jälleen kuvioihin. Alus oli Primorskissa talvet 1961-1962 ja 1962-1963. Muun ajan se oli Kronstadt`issa, johon se jäikin.

Neuvostoliiton puolustusministeri poisti helmikuussa 1966 Vyborg`in laivaston luettelosta. Heinäkuussa alus siirrettiin Leningradin laivanpurkamistukikohtaan ja purettiin.

Tiedot ja kuvat sotahistorian professori Ohto Mannisen kirjoituksesta Kenttäpostia-lehdessä.

Mie tiijjän

Martti Piela

Nyt miu kyl täytyy myöntää, et taisimpas panna paha kysymykse Viesti viimekuisel sinisel markinaalil, ko mänin kysymää teilt jotakii kaani-sanast. Mite se Piela Impi ja Johannekse keskimmäine poika alkokii tuommosii pähkinöi meil poimii purtavaks, ko et mitä sana kaani koivistolaisil vois tarkottaa! Ja laittaa viel jonkuu suurroisto kuva siihe kirjotukseen yläpuolel!

Eihä meil sellasel ajat sit eläneel suurrosmo kans oo tääl Euroopas ennää tänäpäivän mittää tekemist! Hyvä, et o kuolt ja kuopattu. Mut äläppäs sano! Eihä täst oo montakaa vuotta, ko mei itäne naapur alko sekottammaa Euroo-

pa korttei Rimi niemimaal ja pääsi sinne, varmastkii vaste tahtoaan, vihrehii miehii iha omakskii yllätykseks ja huomas yhtä-äkkijää, et rimiläiset halusiitki liittyy entisee suureee isämmaaha.

Nyt viimestää alkaa joku muistaa, et tataaritha perustiit oma kaanikuntaan justii Rimi niemimaal, sitko Kultane orda ol siel mänettänt otteen alueel. Katariina Suur vuorostaa lähetti alueel rakastajjaan Rikori Potjoomkini (hänet, kuka o tult, ainaskii tääl Suomes, kuulusaks kulisseistaa). Sen herran ei tarvint ko par kertaa pyöräyttää pääns pääl marsalka saauvvajaan, ni nii ol kaanikunta kaaneinee antautunt 1771 ja palas pikapikaa Pyhä Vennäi armeliaasee syllii.

Mut siinhä työ ootta kyl iha oikias, et koivistolaiset ei paljooka piitanneet noist sotaherroist, kaaneist sen enempää ko marsalkoist. Hyöhä olliit kalastajakansaa. Se johtaaki meijjät oikehil ulapoil täs tietovisaskii. Ko Sulo Jukase Honkalaivat ja halkolastit Koivisto II -kirjas sivuil 66-67 luvus Kaanit ja kaljaasit käyp selvil, et kaani ol oikiastaa tavalline kaljaasi, mist jatkomastot ol poistettu. Toiset sannoit, et kaani takamasto pit olla etumastoo lyhyemp, toiset taas, et justii päivvastoi. Mää nyt ennää keneltkää kysymää.

Vuossaja vaihtee jälkesin aikoin olliit kaljaasi ja kaani Itäsuomes kaikist ylesemmi käytettyi purjeasustyyppei. Jotkut kutsuit kaanii myös nimel jaala.

Jukase kirja ilmesty Koivikkosäätiö ja Koivistolaisii Seura tuel Lahes 1975.

Kaani on tuttu sana vanhastaan ja tiesin, että se liittyy merenkulkuun. Sanan tarkka merkitys oli sitten helppo etsiä oman kirjahyllyn kirjoista. Sulo Jukanen ”Honkalaivat ja halkolastit/Koivisto II” vuodelta 1975: Kaani on kaksimastoinen purjealus jossa takamasto on etumastoa lyhyempi.

Terveisin
Tapio Einonpoika Hanttu

Saman sisältöisen, tietämyksin myös mastojen pituudesta, lähetti myös ”vanha” tietäjämme Veijalaise Hannu.

Onnitteluit` ja muistamissii`

ELENA PRADISSITTO ja ROMAIN GANEM menivät naimisiin Pariisissa 14.6.2019, hääjuhla Korsikalla, San Cipriano elokuussa 2019.

Elenan isoisä oli Altti Muurinen Koivistolta.

HELLI NIEMI os. Virkkilä 101-vuotta.

Helli on Saarenpäästä, asuu nykyään Virolahdella.

Terveisiä kaikille tutuille Heliltä.

Tääl` tapahtuu

Turun ja ympäristön koivistolaiset

Kajuuttailta tiistaina 19.11 klo 17
Kajuutassa Itäpellontie 2
Juha Luukka tulee kertomaan vuoden 1918 tapahtumista Koivistolla.

Joulujuhlat sunnuntaina 8.12 klo 15
Turun karjalaisten talolla Itäpellontie 2
Mukavaa yhdessäoloa haastellen, laulellen hyvän jouluruoan kera.
Joulupöytä jäseniltä 20€, lapset 10€, ei jäsenet 30€.
Ilmoittautumiset Riitta Pohjanuomalle 29.11 mennessä
Riitta puh: 050-5579134
joulupukki luvannut tulla käymään joten halutessasi pieni nimetön paketti mukaan.

Tule mukkaa ja tuo ystäväsikin!

Meidän suvun (HOIKKALA/TÖLKKÖ) juurisia, tämän kesän rippilapsia.

Keskellä on AMANDA HÖGBACKA, mummo Leena Reinikainen os. Tölkkö on kotoisin Koiviston Kurkelasta.

Vasemmalla JAMI SALOVAARA ja oikealla VEETI SALOVAARA. Serkusten isomummo Tellervo Salovaara os. Tölkkö oli Koiviston Kurkelasta.

Muista ystävääsi ilmoituksella.

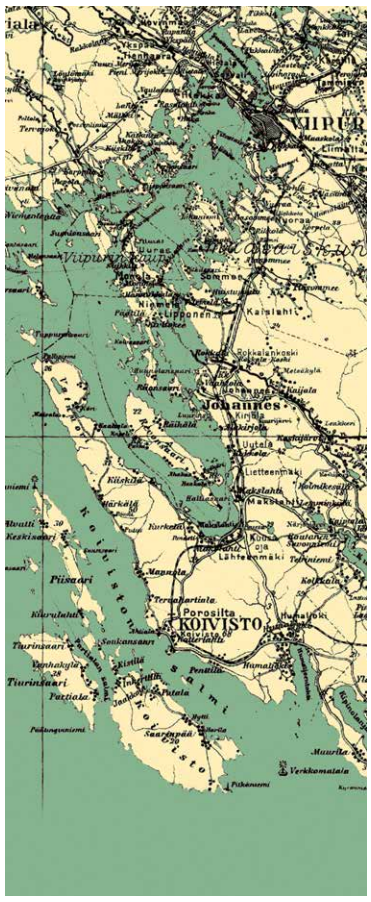

Joulukonsertti Koiviston kirkossa la 30.11. - su 1.12.2019

Matkalla muistellaan myös evakkoon lähtöä 80 vuotta sitten.
Hinta 195 e/henkilö. Lisäksi E-viisumi 10 e matkatoimistosta.
Mukaan mahtuu noin 50 henkilöä.
Hinta sisältää majoituksen Koivistolla uudehkossa Kurkelan West Club hotellissa aamiaisella ja illallisella, jouluohjelman Koiviston kirkossa, kirkkokahvit, bussin, tulkin, joululounaan Viipurin Pyöreässä tornissa (uusi omistaja, sama kuin Espilässä).

Bussi lähtee Turusta klo 7.00, ryhmä kerätään matkan varrelta.
Kahden päivän alustava ohjelma:
1. päivä: Pari kohdetta ja ostoksia Viipurissa
17.00 lähtö Koivistolle
18.00 majoitus West Club -hotellissa Kurkelassa, jossa illallinen klo 19.00 ja seurustelua salissa.
2. päivä:
8.00 aamiainen hotellissa ja 8.30 lähtö kirkolle
9.00 seppeleen lasku muistopatsaalle, kynttilöiden sytytys (hautakynttilöitä mukaan)
9.30 tutustuminen Primorskin maakuntamuseoon (Koiviston kirkkomuseo)
10.15 - 11.15 konsertti, esiintyy Kantika Galliard -yhtye Viipuristan
11.15 -11.45 suomalaista ohjelmaa: Koiviston kirkon kellot soittavat (äänite) ja keisarin urkujen soittoa (äänite) sekä muistellaan kirkkotunnelmia ja Koivistoa ennen sotia.
12.00 Kirkkokahvit kirkossa
12.30 lähtö Viipuriin
13.30 - 14.30 kävelyä ja ostoksia Viipurissa
14.45 joululounas Pyöreässä Tornissa
15.45 lähtö rajalle
Kirkkokonsertissa esiintyy monien kansainvälisten kilpailujen voittaja hieno ja ainutlaatuinen viipurilainen yhtye ”Kantika Galliard”. Yhtye syntyi, kun ”Kantika” tunnettu varhaisen muusikin lauluyhtye yhdisti voimansa ”Galliard” -instrumentaaliyhtyeen kanssa. Kaikki soittajat ja laulajat ovat suorittaneet tutkinnon Viipurin musiikkikoulussa tai opettavat siellä.

Konserttiteemana on renessanssi, joka on edelleen mysteeri ja täynnä yllätyksiä. Konsertissa kuullaan Dante Alighierin, Francesco Petrarchin, Giovanni Boccaccion teoksia. Monet teokset lauletaan a capella ja renessanssin musiikkia esittävät block-kvartetti, huilu-sopraano, altto, tenori ja basso, rebec-viulun edeltäjä, lyömäsoittimet ja jopa urkuharmoni.
Ryhmän kokoaa ja matkanjohtajana Eija Tuominen, puh. 0400244290, tuominee@gmail.com

Matkanjärjestäjä TravelHit -matkatoimisto Lappeenrannasta Svetlana Gråhn puh. +358405009590, email. office@travelhit.fi

Koivisto-tuotteita

Koiviston kuvakalenteri 2020
on ilmestynyt. Almanakkatoimiston päivälista ja nimipäivät. Kuvaselitykset ja tilaa muistiinpanoille. Tietopaketti Koivistosta. Tilaa omasi! Suosittu pukinkonttiin! *12 €*

Pronssilaatta 57 €

Putkihuivi 12 €
Motiivi koivistolaisen naisen kansallispuvun rekon mukaan.

Hintoihin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset seuran sihteerille **Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo puh. 0440 501 806, virpi.huhtanen@kolumbus.fi**